Бєлуха О. Ю., студент
Бондаренко Т. Б., ст. вик.
Національний Технічний Університет України
«КПІ імені Ігоря Сікорського»

СТИЛІСТИЧНІ АСПЕКТИ ФРАЗЕОЛОГІЇ

Багатий фразеологічний фонд, що складає особливий прошарок будь-якої мови світу дає підстави для широкого використання фразеологічних одиниць як стилістичного засобу в текстах різних жанрів. Оскільки фразеологізми характеризуються значною виразністю, експресивністю та певним рівнем емоційності, вони відповідно розподіляються в певних структурно-функціональних стилях.

Саме ця галузь лінгвістики стала об'єктом вивчення багатьох вчених-мовознавців, таких як Ш. Баллі, Л. Скрипник, В. Виноградов, Г. Їжакевич та інші. Російський вчений В.Виноградов зазначав: «У будь-якому разі до стилістики завжди належить характеристика експресивних відтінків фразеологічних одиниць, визначення сфер мовлення й літературно-жанрових меж їх ужитку» [2, с. 64].

Серед усіх фразеологічних зворотів виділяють міжстильові та ті, що обмежені використанням у певному стилі [1, с. 106]. Міжстильові використовуються в усіх стилях мовлення, наприклад: *sober reality – тверезий погляд, in effect – фактично, inner nature – внутрішня природа, the way things go – хід справ, much the same – одне й те саме.* Проте, більшість фразеологізмів все ж тяжіє до певного стилю.

Основною сферою вжитку фразеологізмів є побутове усне мовлення, художньо-белетристичний та публіцистичний стиль, де стійкі сполуки слів використовуються для додавання образності, дотепності та емоційності Перевага надається розмовно-просторічним сталим виразам, афоризмам, народним прислів'ям та приказкам [3]. Так, наприклад, для позначення оптимізму використовуються звороти: *high spirits – піднесений настрій, stiff upper lip – бойовий дух , intensive activity – воля до перемоги,* а для позначення песимізму – *low spirits – низький бойовий дух, blue devils – моральний занепад*, відповідно надаючи позитивну чи негативну оцінку. Фразеологічні одиниці також відіграють важливу роль при описі та характеристиці людей, предметів та явищ у численних творах письменників. Наприклад: *Break the ice – розтопити лід* «Tranio encourages Petruchio to «break the ice» with Katherine to get to know her, suggesting that he may like her better – and get her to like him» (Вільям Шекспір); *On terms of equality – на загальних засадах* «…they are only servants, and one can't converse with them on terms of equality…» (Шарлотта Бронте).

Варто відзначити, що частою сферою вжитку фразеологічних одиниць є публіцистичний стиль мовлення, де одиниці вживаються для привернення уваги глядачів чи слухачів за допомогою поєднання інформативної та експресивної функції. Наприклад: *«Be Up and Running»(Бути на готові), «Ex-minister killed a bottle» (Колишній міністр заливає за комір), «Lynch Law in Washington» (Розправа у Вашингтоні).* У науковому та офіційно-діловому стилі, як правило, використовуються загальнолітературні стійкі звороти, які позбавлені образності, емоційності, метафоричності та поступово перетворюються на усталені звороти мовлення. Серед них такі: *in fact– фактично, consist in – складатись з, bare fact– конкретний факт, come to nothing – зійти на нівець, the state of affairs – положення справ.*

Л. Скрипник пропонує стилістичну класифікацію фразеологічних одиниць, що дає змогу ґрунтовно дослідити лінгвостилістичний аспект фразеології [5, с. 379-384]. Головною особливістю цієї класифікації є

ґрунтовний розподіл фразеологізмів відповідно до їх стилістичної приналежності, а також наявності експресивності компонентів виразу. Мовознавець виділяє дві групи одиниць. До першої входять образно-експресивні за своєю природою фразеологізми та поділяються на ідіоми (*Ace in the hole – туз у рукаві; Tit for tat – око за око; Burden round one's neck – нести свій тягар)*, прислів'я (*A tiger cannot change its stripes – люди не змінюються; Blood is thicker than water – кровні зв'язки найміцніші; What's bred in the bone will come out in flesh – яблуко від яблуні недалеко падає)*, фігуральні висловлення (*As modest as a maiden – бути дуже скромним; Beyond the horizon – гай за обрієм; Apples and oranges – небо і земля)*та крилаті вирази (*Baron Munchausen – Барон Мюнхаузен; Achilles' heel – Ахіллесова п'ята; In the arms of Morpheus – в обіймах Морфея)*.

До складу другої групи фразеологізмів входять стійкі номінативні сполуки та термінологічні вирази, що мають різний характер та є нейтральними в емоційно-експресивному плані. Тут налічується чотири окремих класи зворотів, таких як: суспільно-виробничі (*Bare fact – очевидний факт; Really and truly – по правді кажучи; Not a jot – ні на йоту),* науково-технічні *(The nature of things – природа речей; By degrees – поступово; To some extent – певною мірою),* професійно-виробничі (*Have business with – мати справу; Enter into detail – заглиблюватись в деталі; How matters stand – хід справ)* та офіційно-ділові формули та висловлювання (*The state of affairs – стан справ; Under no circumstances – ні за яких обставин; Thus far – на даний момент)*.

Отже, найбільшою мірою фразеологічні одиниці використовуються в розмовно-побутовому та художньому стилі мовлення, а також виражені серед суспільно-публіцистичного, наукового та офіційно-ділового стилю. Також можна зробити висновок, що завдяки значному розповсюдженню фразеологічних одиниць серед багатьох стилів мовлення, вивчення стилістичного аспекту мовознавства є досить перспективним та актуальним питанням для подальших досліджень.

Література

1. Баран Я. А., Зимомря М. І. Теоретичні основи фразеології. Ужгород, 1999. 175 с.

2. Виноградов В. В. Об основных типах фразеологических единиц в русском языке. М., 1986. 342с.

3. Їжакевич Г. П. Стилістика фразеологічних одиниць. Сучасна українська мова. Стилістика. К., 1973. 208 с.

4. Корунець І. Порівняльна типологія англійської та української мов. Вінниця: Нова книга, 2003. 500 с.

5. Скрипник Л. Г. Фразеологія української мови. К., 1973. 759 с.